

Sygn. akt SDI 15/11

P O S T A N O W I E N I E

Dnia 4 listopada 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Przewodniczący: SSN Andrzej Siuchniński (sprawozdawca)

SSN Przemysław Kalinowski

SSN Jarosław Matras

Protokolant: Anna Kuras

przy udziale Rzecznika Dyscyplinarnego Krajowej Rady Notarialnej

w sprawie **J. O.**

obwinionego z art. 50 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2008 r., Nr 189, poz. 1158 ze zm.) w zw. z § 6 i § 7 Uchwały nr 19/97 Krajowej Rady Notarialnej z dnia 12 grudnia 1997 r. w sprawie Kodeksu Etyki Zawodowej Notariusza i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 4 listopada 2011 r.

kasacji wniesionej przez obrońcę obwinionego

od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego przy Krajowej Radzie
Notarialnej z dnia 4 marca 2011 r., sygn. akt .../2010

zmieniającego orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby Notarialnej w S. z dnia 19
sierpnia 2010 r., sygn. akt .../2010

- 1) oddala kasację;**
- 2) kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego w kwocie 20 (dwudziestu) złotych obciąża obwinionego.**

UZASADNIENIE

Notariusz J. O. orzeczeniem Sądu Dyscyplinarnego Izby Notarialnej w W. z dnia 19 sierpnia 2010 r., sygn. akt .../2010 został uznany za winnego popełnienia szeregu przewinień dyscyplinarnych, polegających na tym, że:

I. w okresie od września 2007 r. do kwietnia 2008 r. nie uiszczał zaliczek na podatek dochodowy należnych od osiągniętych przez niego dochodów, mimo obowiązku wynikającego z ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r., Nr 14, poz. 176 ze zm.) czym naruszył art. 50 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie oraz § 6 i 7 Uchwały nr 19/97 Krajowej Rady Notarialnej z dnia 12 grudnia 1997 r. w sprawie Kodeksu Etyki Zawodowej Notariusza;

II. W okresie od lutego 2007 r. do sierpnia 2007 r. oraz od kwietnia 2008 r. do marca 2009 r. naruszył treść art. 7 § 2 ustawy Prawo o notariacie (Dz. U. z 2008 r., Nr 89, poz. 1158 z późn. zm.) i § 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 sierpnia 2001 r. w sprawie pobierania przez notariuszy opłat sądowych od wniosków o wpis do księgi wieczystej zamieszczanych w aktach notarialnych (Dz. U. z 2001 r., Nr 90, poz. 1011 z późn. zm.) oraz § 6 i 7 Kodeksu Etyki Zawodowej Notariusza, w ten sposób, iż:

1. wpłaty należnej opłaty sądowej do Sądu Rejonowego w K. za miesiąc luty 2007 roku w kwocie 11 000 zł, dokonał w dniu 30 marca 2007 r. (zwłoka 23 dni) oraz w kwocie 6 030 zł dokonał w dniu 10 sierpnia 2007 r. (zwłoka 156 dni);
2. wpłaty należnej opłaty sądowej do Sądu Rejonowego w K. w kwocie 18 590 zł za miesiąc marzec 2007 r. dokonał w dniu 30 kwietnia 2007 r. (zwłoka 21 dni);
3. wpłaty należnej opłaty sądowej do Sądu Rejonowego w G. w kwocie 700 zł za miesiąc marzec 2007 r. dokonał w dniu 19 kwietnia 2007 r. (zwłoka 10 dni);

4. wpłaty należnej opłaty sądowej do Sądu Rejonowego w G. w kwocie 400 zł za miesiąc kwiecień 2007 r. dokonał w dniu 18 maja 2007 r. (zwłoka 11 dni);
5. wpłaty należnej opłaty sądowej do Sądu Rejonowego w K. w kwocie 14 640 zł za miesiąc kwiecień 2007 r. dokonał w dniu 31 maja 2007 r. (zwłoka 24 dni);
6. wpłaty należnej opłaty sądowej do Sądu Rejonowego w K. w kwocie 150 zł za miesiąc kwiecień 2007 r. dokonał 31 maja 2007 r. (zwłoka 24 dni);
7. wpłaty należnej opłaty sądowej do Sądu Rejonowego w K. w kwocie 13 655 zł za miesiąc maj 2007 r. dokonał w dniu 22 czerwca 2007 r. (zwłoka 15 dni);
8. wpłaty należnej opłaty sądowej do Sądu Rejonowego w G. w kwocie 260 zł za miesiąc maj 2007 r. dokonał w dniu 22 czerwca 2007 r. (zwłoka 15 dni);
9. wpłaty należnej opłaty sądowej do Sądu Rejonowego w K. w kwocie 18 693 zł za miesiąc czerwiec 2007 r. dokonał w dniu 18 lipca 2007 r. (zwłoka 9 dni);
10. wpłaty należnej opłaty sądowej do Sądu Rejonowego w G. w kwocie 760 zł za miesiąc czerwiec 2007 r. dokonał w dniu 13 lipca 2007 r. (zwłoka 4 dni);
11. wpłaty należnej opłaty sądowej do Sądu Rejonowego w K. w kwocie 12 205 zł za miesiąc lipiec 2007 r. dokonał 10 sierpnia 2007 r. (zwłoka 3 dni);
12. wpłaty należnej opłaty sądowej do Sądu Rejonowego w G. za miesiąc lipiec 2007 r. w kwocie 200 zł dokonał w dniu 5 września 2007 r. (zwłoka 29 dni), w kwocie 150 zł dokonał w dniu 22 kwietnia 2009 r. (zwłoka 624 dni);
13. wpłaty należnej opłaty sądowej do Sądu Rejonowego w G. za miesiąc lipiec 2007 r. w kwocie 350 zł dokonał w dniu 5 września 2007 r. (zwłoka 29 dni), w kwocie 150 zł dokonał w dniu 7 listopada 2007 r. (zwłoka 92 dni);

14. wpłaty należnej opłaty sądowej do Sądu Rejonowego w K. w kwocie 9 964 zł za miesiąc sierpień 2007 r. dokonał w dniu 13 marca 2008 r. (zwłoka 188 dni);

III. jako płatnik podatku od czynności cywilnoprawnych nie wpłacił Urzędowi Skarbowemu w K. w terminie określonym w art. 10 ust. 3a pkt 2 ustawy z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnej (Dz. U. z 2007 r., Nr 68, poz. 450 ze zm.) należnego podatku pobranego za miesiąc marzec 2009 r. w kwocie 32 413 zł, czym naruszył art. 50 ustawy Prawo o notariacie oraz § 6 i 7 uchwały nr 19/97 Krajowej Rady Notarialnej z dnia 12 grudnia 1997 r. w sprawie Kodeksu Etyki Zawodowej Notariusza;

IV. od czerwca 2008 r. do marca 2009 r. nie uiszczzał zaliczek na podatek dochodowy, należnych od osiągniętych przez niego dochodów, mimo obowiązku wynikającego z ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r., Nr 14, poz. 176 ze zm.) czym naruszył art. 50 ustawy Prawo o notariacie oraz § 6 i 7 uchwały nr 19/97 Krajowej Rady Notarialnej z dnia 12.12.1997 r. w sprawie Kodeksu Etyki Zawodowej Notariusza;

V. nie wpłacił za miesiąc marzec 2009 r. zaliczki miesięcznej na podatek dochodowy, należnej od dochodu zatrudnionych przez siebie pracowników, w łącznej kwocie 363 zł, mimo obowiązku wynikającego z powołanej powyżej ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. w sprawie Kodeksu Etyki Zawodowej Notariusza;

VI. jako podatnik podatku od towarów i usług nie wpłacił za miesiąc grudzień 2008 r. podatku należnego w kwocie 15 429,21 zł oraz nie wpłacił tego podatku za miesiąc marzec 2009 r. w kwocie 9 838,23 zł, mimo obowiązku wynikającego z ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, czym naruszył art. 50 ustawy Prawo o notariacie oraz § 6 i 7 Uchwały nr 9/97 Krajowej Rady Notarialnej z dnia 12 grudnia 1997 r. w sprawie Kodeksu Etyki Zawodowej Notariusza;

VII. jako zobowiązany do pobierania opłat sądowych na podstawie art. 7 § 2 ustawy Prawo o notariacie i przepisów Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 sierpnia 2001 r. w sprawie pobierania przez notariuszy opłat sądowych od wniosków o wpis do księgi wieczystej zamieszczanych w aktach notarialnych nie przekazał w wymaganym terminie do dnia 7-go miesiąca następującego po miesiącu, w którym pobrał opłaty kwoty 10 zł, należnej Sądowi Rejonowemu w D. za miesiąc grudzień 2008 r., uiszczając ją w dniu 22 kwietnia 2009 r., tj. ze zwłoką 105 dni oraz kwoty 14 750 zł, należnej Sądowi Rejonowemu w K. za miesiąc marzec 2009 r., uiszczając ją w dniu 21 kwietnia 2009 r., tj. ze zwłoką 14 dni, czym naruszył art. 50 ustawy Prawo o notariacie oraz § 6 i 7 Uchwały nr 9/97 Krajowej Rady Notarialnej z dnia 12 grudnia 1997 r. w sprawie Kodeksu Etyki Zawodowej Notariusza.

W zakresie czynów zarzucanych obwinionemu w punkcie drugim, popełnionych w okresie od lutego do lipca 2007 r. Sąd umorzył postępowanie na podstawie art. 52 § 1 ustawy Prawo o notariacie.

Od powyższego orzeczenia odwołanie na niekorzyść obwinionego, w części dotyczącej orzeczonej kary nagany za czyny opisane w pkt 1–7 orzeczenia, złożył Minister Sprawiedliwości zarzucając niewspółmierność orzeczonej kary nagany i wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia przez wymierzenie J. O. za wspomniane czyny kary dyscyplinarnej pozbawienia prawa prowadzenia kancelarii notarialnej.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny przy Krajowej Radzie Notarialnej orzeczeniem z dnia 4 marca 2011 r., sygn. akt .../2010, przychyłając się do odwołania Ministra Sprawiedliwości zmienił zaskarżone orzeczenie w części dotyczącej orzeczenia kary dyscyplinarnej, w ten sposób, że na podstawie art. 51 § 1 pkt 4 ustawy Prawo o notariacie wymierzył obwinionemu karę pozbawienia prawa prowadzenia kancelarii notarialnej.

Od orzeczenia Sądu II instancji kasację wniósł obrońca obwinionego zarzucając:

1. rażące naruszenie prawa, tj.

a) art. 52 Prawa o notariacie poprzez jego niezastosowanie do zarzutu pierwszego;

b) art. 50 Prawa o notariacie poprzez błędną jego wykładnię polegającą na przyjęciu, że nieprzekazanie w terminie opłat sądowych oraz podatku od czynności cywilno-prawnych oraz podatku od towarów i usług należy utożsamiać z czynnościami zawodowymi rozumianymi jako czynności notarialne czy też czynności dokonywane przy wykonywaniu czynności notarialnej;

2. rażąco niewspółmierność kary dyscyplinarnej wymierzonej obwinionemu, i wniósł o umorzenie postępowania co do zarzutu pierwszego w zakresie roku 2007, a w pozostałym zakresie uchylenie zaskarżonego orzeczenia.

Rzecznik Dyscyplinary Krajowej Rady Notarialnej w odpowiedzi na kasację wniósł o umorzenie postępowania co do czynu przypisanego obwinionemu w pkt I orzeczenia, na podstawie przepisu art. 52 ust. 1 ustawy Prawo o notariacie, wobec przedawnienia dyscyplinarnego oraz oddalenie kasacji w pozostałym zakresie jako bezzasadnej i obciążenie obwinionego stosownymi kosztami postępowania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja obwinionego nie zasługuje na uwzględnienie.

Wyższy Sąd Dyscyplinary nie dopuścił się naruszenia art. 52 § 1 ustawy Prawo o notariacie, utrzymując w mocy orzeczenie Sądu I instancji w zakresie czynu przypisanego obwinionemu w pkt 1 tego orzeczenia. Charakter tego przewinienia dyscyplinarnego oraz redakcja jego opisu wskazuje na uznanie szeregu zachowań obwinionego w znaczeniu naturalistycznym za jeden czyn ciągle popełniony w okresie od września 2007 do kwietnia 2008 r. Choć momentem jego dokonania jest wskazany przedział czasu, to jednak początek

trzyletniego terminu przedawnienia biegnie od momentu dokonania ostatniego z zachowań, tj od kwietnia 2008 r. Tymczasem zaskarżone orzeczenie zapadło w dniu 4 marca 2011 r., a więc przed upływem trzyletniego terminu (na blisko miesiąc przed jego upływem).

Nie jest też trafne twierdzenie Rzecznika Dyscyplinarnego, że zaskarżone orzeczenie jest nieprawomocne na skutek wywiedzenia kasacji, co jego zdaniem musi prowadzić do umorzenia postępowania w zakresie czynu przypisanego obwinionemu w pkt 1 orzeczenia. Wprawdzie art. 63a § 1 ustawy Prawo o notariacie stanowi, że kasacja przysługuje „od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego” nie dookreślając statusu takiego orzeczenia, to jednak istota kasacji jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, uzupełniającego jedynie system kontroli instancyjnej (zob. postanowienie SN z dnia 9 lipca 2008, IV KK 194/08, OSNwSK 2008/1/1434) nakazuje uznać, że także w odniesieniu do postępowań dyscyplinarnych, kasacja przysługuje jedynie od prawomocnego orzeczenia sądu II instancji. Stanowisko to wspiera także regulacja art. 63a § 2 ustawy Prawo o notariacie, w którym ustanowione zostało odstępstwo od zasady natychmiastowej wykonalności prawomocnych orzeczeń. Gdyby celem ustawodawcy byłoby uznanie nieprawomocności orzeczeń Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, to nie wprowadziłby tego wyjątku, albowiem reguła określona w art. 9 § 2 k.k.w. nie miałaby wówczas zastosowania.

Rezultat wykładni systemowej i funkcjonalnej wskazuje, że przepis art. 63a § 1 ustawy Prawo o notariacie należy interpretować jako ogólną normę wprowadzającą instytucję kasacji do postępowania dyscyplinarnego bez szczegółowego unormowania jej przedmiotu i podstaw oraz pozostałych zagadnień procesowych, które uregulowane zostały w rozdziale 55 k.p.k. i którego przepisy, w związku z brzmieniem art. 63e ustawy Prawo o notariacie, należy odpowiednio stosować.

Warto też zauważyć, że art. 519 k.p.k. dotyczący przedmiotu kasacji wymaga nie tylko, aby zaskarżony wyrok był prawomocny, ale także, aby

kończył on postępowanie w sprawie. Ten drugi warunek również nie został wskazany w przepisie art. 63a § 1 ustawy Prawo o notariacie, co nie oznacza, że dopuszczalna jest kasacja od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, uchylającego orzeczenie sądu I instancji i przekazującego temu sądowi sprawę do ponownego rozpoznania. Przeciwnie stanowisko prowadziłoby do wykładni *ad absurdum* wspomnianego przepisu. Przykład ten stanowi więc dodatkowy argument wskazujący na konieczność stosowania w odniesieniu do orzeczeń sądów dyscyplinarnych II instancji wymogów określonych w art. 519 k.p.k., w tym prawomocności zaskarżonego kasacją orzeczenia.

Podniesiony w kasacji zarzut obrazy art. 50 ustawy Prawo o notariacie nie może stanowić podstawy kasacji, albowiem odwołanie Ministra Sprawiedliwości zaskarżało orzeczenie Sądu I instancji wyłącznie w zakresie orzeczenia o karze, a obwiniony nie zaskarżył orzeczenia Sądu I instancji. Z tego względu Wyższy Sąd Dyscyplinarny rozpoznał sprawę w granicach środka odwoławczego, tj. w zakresie kary dyscyplinarnej i nie miał prawa badać materialno-prawnej podstawy prowadzonego postępowania. Powyższe ustalenia prowadzą do konstatacji, że zarzut obrazy przepisu art. 50 ustawy Prawo o notariacie skierowany jest przeciwko orzeczeniu Sądu I instancji, a zatem nie może stanowić podstawy kasacji. Na marginesie można zauważyć, że jest on ponadto nietrafny, co słusznie zauważyła w odpowiedzi na kasację Rzecznik Dyscyplinarny KRN podkreślając, że wykonywanie prawnych obowiązków polegających na przekazywaniu podatków i opłat sądowych jest ściśle powiązane z działalnością zawodową notariusza. (k. 23–23v). Tym samym wielokrotne uchylanie się od tych obowiązków należy uznać za oczywistą i rażącą obrazę przepisów prawa oraz – z uwagi na notoryczność zachowań – także za uchybienie godności zawodu, a więc przewinienie dyscyplinarne określone w art. 50 ustawy Prawo o notariacie.

Nie można zgodzić się ze skarżącym w zakresie zarzutu rażącej niewspółmierności kary dyscyplinarnej. Znaczna liczba popełnionych

przewinień, ich różnorodność oraz długi czasokres popełnienia wskazują na znaczny stopień społecznej szkodliwości zachowań obwinionego, który wykonując zawód zaufania publicznego winien swoim postępowaniem prezentować najwyższe standardy moralne. Z uwagi na wykonywanie tego rodzaju działalności wielokrotne naruszenie obowiązków podatkowych oraz obowiązku przekazywania opłat skarbowych należy uznać za szczególnie naganne, sprzeczne z zasadami uczciwości i rzetelności, fundamentalnych dla wykonywanej przez obwinionego profesji.

Fakt, że nieuiszczone w terminie opłaty i podatki zostały w końcu zapłacone nie zmienia oceny stopnia ujemnej treści zachowań, albowiem zwłoka w przypadku niektórych wpłat była znaczna. Ponadto, przyjmując nawet w odniesieniu do części opóźnień, że były one wynikiem przeoczenia, należy podkreślić, że notariusza – z uwagi na specyfikę jego działalności – obowiązują najwyższe standardy dbałości o należyte wykonywanie powierzonych przez prawo obowiązków. Wymóg staranności szczególnego rodzaju implikuje bardziej rygorystyczną ocenę naruszenia przez notariusza przepisów prawa, co z kolei ma wpływ na surowość kary.

Istotną przesłanką uzasadniającą wymierzenie najsurowszej z kar dyscyplinarnych, którą szczególnie mocno akcentował w odwołaniu od orzeczenia Sądu I instancji Minister Sprawiedliwości, jest także fakt uprzedniego, wielokrotnego ukarania obwinionego karami dyscyplinarnymi. Okoliczność ta wskazuje na bezskuteczność w zakresie prewencji indywidualnej orzeczonych wcześniej kar dyscyplinarnych, a także świadczy o niereformowalnej, negatywnej postawie obwinionego. Trudno więc uznać wymierzenie przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny najsurowszej z kar dyscyplinarnych za rażąco surowe, skoro wcześniejsze orzeczenia wymierzające łagodniejsze sankcje, mające charakter swoistego ostrzeżenia, nie przyniosły zmiany postępowania obwinionego.

W tych warunkach Sąd Najwyższy orzekł o oddaleniu kasacji obwinionego J. O., obciążając go, stosownie do treści art. 67 § 2 ustawy Prawo o notariacie kosztami postępowania kasacyjnego.